

واژه‌های آشنا

(بخش دوم)

اشاره

نخستین بخش از واژه‌های آشنا را در شماره اول مجله خواندید. این واژه‌ها - که تنها نمونه‌ای از واژگان حوزه تعلیم و تربیت و روان‌شناسی است - به شما کمک می‌کند تا نسبت به شناخت علمی آن‌ها، درک روشن‌تری پیدا کنید. منابع استخراج واژه‌ها:

۱. فرهنگ توصیفی اصطلاحات روان‌شناسی، فرانکو پروند. ترجمه مهشید یاسایی و فرزانه طاهری. طرح نو؛
۲. فرهنگ واژه‌ها، تعاریف و اصطلاحات تعلیم و تربیت، سید داود حسینی نسب و اصغر علی اقدم، احرار تبریز.

الگوی عمومی تدوین General Teaching Model

به الگویی از تدریس گفته می‌شود که رابرت گلیزر در سال ۱۹۶۱ مطرح و راجر رابینسون در سال ۱۹۷۱ آن را با تغییراتی وارد نظام‌های آموزشی کرد. این الگو شامل پنج مرحله است:

۱. تعیین هدف‌های تدریس و هدف‌های رفتاری
۲. تعیین رفتار ورودی و ارزش‌یابی تشخیصی
۳. تعیین شیوه‌ها و وسایل تدریس
۴. سازمان‌دهی شرایط و موقعیت آموزشی
۵. ارزش‌یابی و سنجش عملکرد

ایدالیسم Idealism

ایدالیسم در فارسی به اصالت تصور، آرمان‌گرایی و پندارگرایی ترجمه شده است. این مکتب یکی از قدیمی‌ترین مکتب‌های فلسفی غرب به‌شمار می‌رود و در افکار سقراط و افلاطون ریشه دارد. مُثُل افلاطون، بیان‌کننده مکتب ایدالیسم است. این عقیده یا نظام فکری، عقل یا ذهن را روح را مقدم بر ماده می‌داند و پدیده‌ها را براساس ایده‌آل یا آنچه به روح و تصور نسبت داده می‌شود، تفسیر و توجیه می‌کند و می‌گوید، «واقعیت تنها تصورات ما از جهان و ذهن هستند که باید به‌طور دائمی برای درک بهتر آن‌ها بکوشیم».

هدف نظام تعلیم و تربیت در مکتب ایده‌آلیسم، رشد و تکامل فراگیرندگان و ذهن آن‌هاست. مربی و معلم

آزمون انشایی Essay Test

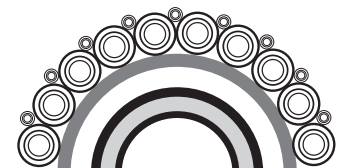
به آزمون‌هایی گفته می‌شود که آزمون‌شونده باید سؤالات آزمون را به صورت کوتاه جواب یا به صورت جمله در یک پاراگراف و حتی یک انشا یا مقاله کامل بنویسد. بیشتر معلمان از این نوع آزمون به لحاظ آسانی طرح سؤال استفاده می‌کنند. این نوع آزمون، در ردیف آزمون‌های ذهنی قرار می‌گیرد و از لحاظ پاسخ‌دهی به دو نوع تقسیم می‌شود: محدود پاسخ و گسترده پاسخ.

آزمون تشخیصی Diagnostic Test

این نوع آزمون‌ها در ردیف آزمون‌های پیشرفت تحصیلی قرار می‌گیرند و برای تشخیص نقاط قوت و ضعف و نارسایی‌های فراگیرندگان در مهارت‌های اساسی از قبیل خواندن و یا حساب‌کردن، به‌کار می‌روند.

آزمون رورشاخ Rorschach inklot Test

این آزمون یکی از آزمون‌های فرافکن شخصیت است و توسط هرمان رورشاخ (۱۹۴۲) روان‌پزشک سوییسی، تهیه شده است. آزمون رورشاخ شامل ۱۰ کارت است که روی هر یک تصویر لکه جوهر چاپ شده است. هنگام آزمایش، هر یک از کارت‌ها را به شخص آزمون شونده می‌دهند و از وی می‌خواهند بگوید روی کارت چه می‌بیند. هر کس با توجه به شخصیت ویژه خود، توصیفی از لکه جوهر خواهد کرد که روان‌شناس یا روان‌پزشک، می‌تواند براساس آن، شخصیت فرد را بهتر بشناسد و راهی برای حل مشکل او بیابد.

علی بهنام
معلم نمونه کشوری
استان لرستان

علی بهنام مدیر دبیرستان علوی ناحیه ۲ خرم‌آباد است و ۳۰ سال سابقه خدمت دارد. وی دارای مدرک کارشناسی ارشد رشته مدیریت آموزشی از دانشگاه شهید بهشتی است. نخست به عنوان مشاور تحصیلی استخدام شد و در سمت‌های کارشناس و کارشناس مسئول مشاوره تحصیلی استان فعالیت کرد. وی همچنین چهار سال معاون پژوهش و برنامه‌ریزی استان بوده و ریاست هیئت رسیدگی به تخلفات اداری را نیز به عهده داشته است.

علی بهنام در نخستین سال‌های خدمت و در سال‌های دفاع مقدس، به مدت ۱۷ ماه در جبهه بوده و تنها برادرش علی محمدمراد علی‌وند نیز به شهادت رسیده است.

پاسخ‌ها و عقاید و راه‌حل‌های متفاوت برای یک مطلب و موضوع، که اگرچه لزوماً راه‌حل درست و صحیح را ارائه نمی‌دهد، اما در رسیدن به راه‌حل صحیح و درست برای مسئله، ما را یاری می‌دهد. تفکر واگرا در واقع نوعی تفکر خلاق است.

باید از نظر عقلانی و اخلاقی بر محصلان برتری داشته باشد و الگو و نمونه‌ای برای آن‌ها باشد. معلم در تدریس باید دانش‌آموزان را برای اندیشیدن و انتخاب مواد درسی راهنمایی کند. ایدآلیست‌ها معتقدند، برنامه‌ی درسی باید شامل این مواد باشد: ریاضیات، فیزیک، زیست‌شناسی، روان‌شناسی، ادبیات، هنر، دستور زبان و تاریخ.

فناوری آموزشی Education Technology

یکی از شاخه‌های علوم تربیتی است و آن عبارت است از مجموعه‌ی روش‌ها و دستورالعمل‌هایی که با استفاده از یافته‌های علمی، برای حل مسائل آموزشی، اعم از طرح، اجرا و ارزش‌یابی در برنامه‌های آموزشی، به‌کار گرفته می‌شود. به شخصی که در این رشته تخصص دارد، تکنولوژیست آموزشی می‌گویند.

بینه، آلفرد ، Binet

بینه نام پدر «آزمون هوش» است. وی سویسی بود، ولی در فرانسه، تا ۳۷ سالگی، به کار قضایی اشتغال داشت و سپس به روان‌شناسی روی آورد. او شهرتش را مدیون «آزمون هوش جدید» است. بینه تلاش‌های اولیه‌اش را با این هدف دنبال می‌کرد که ثابت کند بچه‌های زاغه‌نشین، عقب‌مانده ذهنی نیستند. در واقع او می‌خواست اعتقاد رایج در نیمه‌ی دوم قرن ۱۹ را نفی کند.

جامعه آماری Statistical population

جامعه آماری به مجموعه‌ای از افراد یا گروه‌ها اطلاق می‌شود که حداقل در یک صفت یا خصیصه اشتراک دارند. مثال: جامعه معلمان، جامعه معلمان زن، جامعه معلمان زن دارای فرزند، جامعه معلمان زن دارای فرزند پسر...

بینه دریافت که سنجش هوش از طریق اندازه‌گیری ویژگی‌های جسمانی کاری است بیهوده و گفت، اندازه‌ی جمجمه، قدرت فشردن دست و غیره، ارتباط چندانی با هوش ندارد. بنابراین حاضر نبود از روش زیست‌سنجی استفاده کند که سرفرانسیس گالتون انگلیسی (۱۹۱۱-۱۸۲۲) مدافعش بود. در عوض، بینه، مدافع روش عملکردی شد که در آن هوش براساس تکالیفی سنجیده می‌شود که مستلزم درک جامع، توانایی در ریاضی، مهارت‌های واژگانی و غیره است. مفهوم سن عقلی، یعنی متوسط توانایی که در یک سن تقویمی معین از فرد انتظار می‌رود، توسط بینه مطرح شد. این مفهوم سرانجام به مفهوم هوش بهر (IQ) انجامید. کار بینه به لوئیس ترومن در آمریکا الهام بخشید و موجب به‌وجود آمدن مقیاس هوش استانفورد بینه شد.

حقوق طبیعی Natural Rights

حقوق طبیعی حقوقی است که برحسب قانون طبیعی به افراد داده شده و ناگزیر غیرمشروط و تغییرناپذیر است و آن را به کسی دیگر نمی‌توان واگذار کرد. حقوق طبیعی معمولاً برای همه افراد بشر یکسان است. اساسی‌ترین حقوق طبیعی عبارت‌اند از: حق آزادی، حق کار، حق سکونت، حق مهاجرت و...

تفکر خلاق Creative thinking

تفکر خلاق تفکری است که مشخصه اصلی آن توانایی کنار گذاشتن فرض‌های غیرلازم و زایش افکار اصیل است. برای مثال، پیش از آن که هواپیما اختراع شود و نخستین پرواز عملی‌اش را با استفاده از سوخت انجام دهد، اغلب مردم می‌پنداشتند که ماشین پرنده باید کم و بیش شبیه پرنده بال‌بزند. این فرضی غیرلازم بود. پیشگامانی چون برداردن رایت و دیگران می‌دانستند که می‌شود بال‌ها ساکن بمانند و حرکت فشار رو به جلو را به کمک ملخ ایجاد کرد. با توجه به این‌که در طبیعت هیچ موجودی با بال ساکن و ملخ نمی‌پرد، ترکیب این دو در یک شیء واحد، فکری بکر یا خلاق بود.

حل مسئله: Problem - Solving

- به فرایند حل مسئله و روش تدریس اشاره دارد که بیشتر با نام مربی و فیلسوف آمریکایی، جان دیویی، همراه است. در تدریس به شیوه حل مسئله، فراگیرنده را در نوعی موقعیت علوم تعادل فکری قرار می‌دهند تا برای آن موقعیت راه‌حلی پیدا کند. فرایند حل مسئله شامل پنج مرحله است:
۱. صورت یا طرح مسئله؛
 ۲. حدس زدن یا مشخص کردن علل مسئله (فرضیه‌سازی)؛
 ۳. در نظر گرفتن راه‌حل‌های ممکن و جمع‌آوری اطلاعات بیشتر و سنجش فرضیات برای هر راه‌حل؛
 ۴. انتخاب بهترین راه‌حل یا تجزیه و تحلیل و پیدا کردن اصول؛
 ۵. اجرای راه‌حل انتخابی و تعمیم نتایج.

تفکر واگرا Divergent thinking

این اصطلاح را گیلفورد (۱۹۶۲) در الگوی ساختار هوش مطرح کرده و منظور از آن عبارت است از: «ارائه

سهیلا طاهری
(۱۳۴۵)
معلم نمونه کشوری
خوزستان

خانم طاهری در رامهرمز متولد شده است. وی جان‌باز ۱۵ درصد است، زیرا در ایام جنگ هنگام بمباران، مواد منفجره در خانه ایشان افتاد و برادر او نیز به شهادت رسید. وی همواره مربی پرورشی بوده و در این زمینه فعالیت‌های متعدد داشته است. از جمله داور مسابقات قرآن، مقاله‌نویسی، شرکت در جشنواره‌ها، وبلاگ‌نویسی (و کسب رتبه سوم کشوری). از وبلاگ‌های اوست:
basirat-Nya.blogfa.com

خانم طاهری ۲۷ سال سابقه کار دارد و اکنون مربی پرورشی هنرستان شفا در شهر اهواز است.